

de Božena Němcová Museum en het TIBA Textielmuseum), het gebied rond de decoratieve villa van Jiří Čerych, een Tsjechische textielindustrieel, en het militaire kerkhof uit 1866 behoren allemaal tot de belangrijkste monumenten.

In de tweede helft van de 19e eeuw is Česká Skalice de zetel geworden van de Revival Bibliotheek, was er een succesvol amateurtheater, het BENDL-koor, het Symfonisch Orkest en een van de oudste poppenspelgroepen. Goed voetbal, tennis, volleybal en basketbal wordt er nog steeds gespeeld. De stad is zeer nauw verbonden met het Grootmoederdal – ingebed in een prachtige omgeving – met het kasteel Ratibořice en andere monumenten die verband houden met Božena Němcová en haar boek 'De Grootmoeder' alsmede met het Rozkoš-waterreservoir dat behalve een belangrijk natuurgebied ook een plaats is waar vissers, zeilers en surfers graag komen. Rozkoš is ook de naam van een camping die aan de noordelijke oever van de dam gelegen is.

En wat kunnen we zeggen over de in 1945 samengevoegde gemeenschappen van Skalice? Door de gebeurtenissen van november 1989 werden vernieuwing en ontwikkeling van een economische, burgerlijke, culturele en sportieve projecten weer mogelijk en kon een schoolrestaurant, een jongerencentrum, een bejaardenhuis en een rioolwaterzuiveringsinstallatie gebouwd en werd een riolering aangelegd. Česká spořitelna (een Tsjechische bank) bouwde een nieuw kantoor, er werd een digitale telefooncentrale gevestigd en telefoons waren niet langer een zeldzaamheid in de stad.

Het oude stadhuis en de openbare fontein op het Husplein zijn gerenoveerd, samen met de versterkte nederzetting Malá Skalice, een aantal lokale wegen en schoolgebouwen. Maar ook al is er veel gebeurd, aan het begin van het nieuwe millennium ligt er nog veel te wachten in Česká Skalice, een stadje met een interessante maar ook nog niet helemaal opgehelderde geschiedenis.

Informatieboekje in het Nederlands. Bewerkt door © het Božena Němcová Museum, Česká Skalice 2011. Tekst Vlastimil Havlík. Nederlandse vertaling: Stichting Babička. Tel.: +420 491 451 285, e-mail: info@bozenanemcova.cz, internet: www.bozenanemcova.cz, www.babicka.nl

KORTE GESCHIEDENIS VAN ČESKÁ SKALICE

een kleine gids II

Historici hebben nog niet alle belangrijke historische gebeurtenissen kunnen ontraadselen van Česká Skalice – een stad bewoond door 5700 burgers die zich uitstrekt in het gebied waar de rivier de Úpa stroomt, in het heuvellandschap aan de voet van het Reuzengebergte en waar het landschap overgaat in de vlakte van de Elbe.

Een groot vraagteken is nog het ontstaan van de stad. Het is nooit echt duidelijk geworden of de eerste indirecte schriftelijke verwijzing die dateert uit 1238 verbonden is met Peter van Skalice, het oudst bekende lid van een geslacht met een gouden stijgbeugel in hun familiewapen, en aldus verbonden is met de versterkte nederzetting op de linkeroever van de rivier Úpa, bij Na Hradě, op het grondgebied van het voorheen onafhankelijke Velká Skalice of dat het betrekking heeft op de versterkte nederzetting op de rechteroever van de rivier, bij de fort, op het grondgebied van Malá Skalice (Klein Skalice, ook bekend als Skalička).

Velká Skalice werd een deel van het landgoed Náchod in 1393. De oudste geschreven vermelding van de lokale naam Česká Skalice is uit 1490. Deze verwijzing is paradoxaal genoeg in Malá Skalice bewaard gebleven op een tinnen vat dat werd gebruikt voor doopplechtigheden in de parochie van de Maria Hemelvaartkerk. Skalice was naar het schijnt al een kleine stad in het jaar 1514. Het blijkt echter niet eerder dan in 1545 voor te komen in provinciale lijsten van onroerend goed. In dat jaar heeft Jiřík van Koloděj het kasteel Skalice met de directe omgeving, het dorp, de vastgelegde wetten, de brouwerij, de molens en een taverne beschreven.

De vooruitgang van Skalice werd niet alleen mogelijk gemaakt door de stijging van het aantal inwoners in de beide gemeenschappen van Skalice, het was ook een voordeel dat het was gevestigd op het kruispunt van een weg langs de rivier Úpa en een strategisch belangrijke provinciale handelsweg die vanaf Praag naar Vratislav liep, maar ook door de ontwikkeling van ambachten, in het bijzonder van de textielhandel. Skalice was het belangrijkste economische centrum van het landgoed Náchod, een adellijke zetel, van de zestiende tot de achttiende eeuw.

Het is zelfs niet zeker of Hedvika Smiřická Česká Skalice heeft in 1575 tot stad heeft bevorderd en of ze de versterkte nederzetting Malá Skalice toevoegde aan landgoed Náchod. Documenten daarover zijn nog niet gevonden.

Het oudste bewaard gebleven document betreffende Česká Skalice, dat van Albrecht Václav Smiřický van Smiřice d.d. 1 oktober 1612, bevat slechts een vermelding van de restauratie van de bij brand vernietigde privilege-oorkonde. Albrecht Smiřický van Smiřice bevestigt in dit document o.a. uitdrukkelijk het recht op het brouwen van bier ("zoals dat allang gebeurt").

Het is evenmin bekend hoe de kleine stad zich beschermde tegen vijandelijke aanvallen. Zelfs al had zij hoogstwaarschijnlijk geen bolwerk, er wordt wel gedacht aan een of andere manier van versterking. Als bewijs voor deze veronderstelling dient de ovaalvormige rand van percelen aan de zuidelijke grens, die te vinden is op een kaart uit 1840 waarop het onroerend goed vermeld staat.

Zeker is dat op 6 januari 1424 Jan Žižka van Trocnov de legers van de katholieke adel bij Česká Skalice versloeg, dat de stad in 1441 door de Sileziërs werd geplunderd, door de lagere streekadel in 1450 werd overvallen en door de Zweden in 1639 werd aangevallen. Op dat moment "er waren

zo veel herhaalde vijandelijke aanvallen, dat in het hele tweede halfjaar in Skalice slechts 6 vaten bier gebrouwen werden." (JM Ludvik). Legers van beide strijdende partijen werden vernietigd in de Pruisisch-Oostenrijkse oorlogen in de achttiende eeuw.

Sta ons toe te vermelden dat de stad en haar omgeving getuige was van de verloren slag van het Oostenrijkse leger met de Pruisen in 1866 en dat er in de stad werd gevochten op 9 mei 1945.

Skalice was niet alleen een belangrijk patriottisch centrum maar ook de plaats waar de traditie van de Dahliavieringen werd gesticht, waarmee onder andere Božena Němcová, Bedřich Smetana, Václav Kliment Klicpera en Ludovít Štúr verbonden zijn.

Ook werd hier een van de belangrijkste katoenspinnerijen van die tijd in Bohemen gebouwd. Het feit dat het werken in de spinnerij ook zijn nadelen had is bijvoorbeeld opgenomen in het werk van Václav Sram 'Het district Česká Skalice in het jaar 1882': "De ligging van de wijk bevordert de volksgezondheid en dat is de reden waarom de mensen er gemiddeld gezond uitzien en rode wangen hebben, een uitzondering echter zijn de volwassen jongens en meisjes die meer waarde hechten aan de hoogte van het loon in de spinnerij dan aan de waarde van hun gezondheid ...".

In de ogen van het grote publiek is Česká Skalice vooral verbonden met het personage en het boek Babička (De Grootmoeder). De Grootmoeder wordt niet alleen herdacht in het Božena Němcová-Museum, de omgeving van de oude houten school (ook wel Barunka's school genoemd) maar ook door de Dahliafeesten of de Barunka kinderfolklore groep die onder de naam Bájo Kinderen optreedt en het Jongeren centrum.

De stad beschikt ook over prominente landgenoten en over beschermde gebouwen. De stad kan trots zijn op een rijke geschiedenis van theater-, musical-, koor- en sportevenementen. Schrijver Václav Řezníček (1861–1924), vertaler Jaroslav Franke Skalický (1867–1947), uitvinder Václav Blahník (1869–1896), schilder Jindřich Vlček (1885–1968), beeldhouwer Josef Škoda (1901–1949) zijn allen hier geboren.

Het gebied met de Hemelvaartkerk, Steidler's Inn De Witte Leeuw, het klooster van de H. Maagd Maria en het Sint Josefklooster in Malá Skalice (tegenwoordig de zetel van